

諺の課題

① さけ ひやくやく ちょう 酒は ;百薬の ;長

- Požití přiměřeného množství alkoholu je lepší než jakýkoliv lék. Jelikož alkohol má uvolňující účinky, pití s mírou se může jevit jako efektivnější pomoc než klasické léky.
- (dosl.) „Ze stovek léků je nejlepší alkohol.“
- Ekvivalentní anglickým: „Good wine makes good blood“; „Wine is panacea of ill“
- Vzdáleně podobné anglickému: „An apple a day, keeps doctor away.“ (avšak figuruje zde jablko, a to ne jako lék, ale spíš prevence proti nemoci).
- Vzdáleně podobné českému: „Kam nechodí slunce, tam chodí doktor.“ (označuje reverzní význam)

Synonymní výrazy: 酒に ;十の ;徳あり、良いぶどう酒は良い血を作る

Antonymní výrazy: 酒は ;命を ;削る 鉋、酒は諸悪の基

例文： 二言目には、酒は百薬の長と言うけれど、経済的にも健康面でも、毎晩の晩酌は控えて欲しいものだわ。

„I když se říká, že alkohol je nejlepší lék, z ekonomických a zdravotních důvodů chci, aby ses každý večer při jídle zdržel pití.“

Zdroj: <http://kotowaza-allguide.com/sa/sakewahyakuyaku.html>

Poznámky k formě:

- 酒 *šu* (音), *sake* (訓) – „alkohol, víno, saké“; vytváří víceznačný význam pořekadla
- 長 *čo* (音), *nagai, osa* (訓) – „dominantní, nadřazený“

② し ばな さ 死に ;花を咲かせる

- Úctyhodná smrt zanechá po skonu dobré jméno a čest. Sláva po smrti naroste.
- (dosl.) „Postarat se, aby odlomený květ kvetl.“
- Podobné anglickému: „Live that people may speak well of thee at thy grave. The just needs no memorial, for his deeds are his monument.“ (obsahuje poučující charakter).

Synonymní výrazy: 死んで ;名を ;残す、死して名を残す

例文： 死ぬまでにこの ;研究を完成させて、死に花を咲かせたい。

„Než zemřu, chci dokončit tento výzkum a získat tak věčnou slávu.“

Zdroj: <http://kotowazanikki.blog.fc2.com/blog-entry-223.html>

Poznámky k formě:

- 死に花 – *šinibana* (odřezaný, kvetoucí květ) – metafora pro posmrtnou slávu či úctu.
- 咲かせる – kauzativní tvar slovesa *saku* (kvete); *sakaseru* = ‘přiměje kvést’

③ こくしむそう
国土無双

- Označení člověka, jemuž se nikdo z celé země v nějaké z jeho schopností nevyrovná.
- (dosl.) „Úctyhodný člověk, který nemá sobě rovného.“
- Přibližuje se českému: „Jednička ve svém oboru.“, „Jedinečný...“, „mistr světa“, „expert“ (tyto výrazy někdy obsahují negativní konotace; používané ironicky).
- Synonymní anglickým: „unparalleled person“, „peerless person“
- Výraz také označuje výherní kombinaci v Mahjongu.

Synonymní výrazy: ここんむそう 古今無双、うみうちむそう 海内無双

例文： えいゆう らんせい おさ 国土無双の英雄が乱世を納める。

„V dobách nepokojů vládou světu jedineční hrdinové.“

Zdroje: http://sanabo.com/words/archives/2002/09/post_880.html,

Poznámky k formě:

- 国土 – *kokuši*, nejlepší člověk v krajině
- 無双 – *musó*, něco nevyrovnatelné, nepřekonatelné

④ ここんとうざい
古今東西

- vždy a všude; v každé době, v kterémkoliv kraji
- (dosl.) „Staré a nové časy, východ a západ“
- Odpovídá anglickému: „At all times and in all places“
- Odpovídá českému: „Vždy a všude“

例文： よめ しゅうとめ なか うま 古今東西、嫁と姑の仲は上手くいかぬ例が多いと見える。

„Vždy a všude se můžeme vidět mnoho příkladů špatných vztahů mezi manželkami a jejich tchýněmi.“

Zdroj: <http://jisho.org/word/%E5%8F%A4%E4%BB%8A%E6%9D%B1%E8%A5%BF>

Poznámky k formě:

- 古今 – *kokon*, starověk a novověk, minulost a přítomnost, všechn čas
- 東西 – *tózai*, východní a západní svět

⑤ ^{せきひんあら}赤貧洗うが ^{ごと};如し

- Označení stavu extrémní chudoby.
- Být chudý tak, jako kdyby při záplavách všechnen majetek odplavila voda.
- (dosl.) „vše-smývající chudoba“
- Podobné slovenskému: „triet' biedu“
- Podobné anglickému: „be as poor as a church mouse“ (bylo přeneseno do češtiny „Být chudý jako kostelní myš.“)

例文：今の仕事で ^{せいこう};成功するまでは、赤貧洗うが如し ^{せいかつ}といった生活
が何年 ^{つづ}も続いた。

„Než jsem uspěl ve své nynější práci, roky jsem byl chudý jako kostelní myš.“

Zdroj: <http://kotowaza-allguide.com/se/sekihinaugagotoshi.html>

Poznámky k formě:

- 赤 *seki* (音), *aka* (訓) – červený, v spojení se znakem 貧 naznačuje velké utrpení
- 貧 *hin, bin* (音), *mazušii* (訓) – chudoba, bída
- 洗う – *arau* slovníkový tvar slovesa ‘umývá, smývá, vyčistí’
- が – zde jako přívlastková partikule (pozůstatek z klasické japonštiny)
- 如し – *gotoshi* s významem ‘být jako’ (dnes se používá *yōda jō da*); zde v koncovém tvaru

⑥ ^{ぜんもん}前門の ^{とら};虎、^{こうもん};後門の ^{おおかみ}狼

- Popis situace, v které hrozí nebezpečí ze všech stran a buď jednomu, nebo druhému se nedá uniknout; po úniku z jednoho nebezpečí je tu vzápětí další.
- (dosl.) „Tygr u přední brány, vlk u zadní brány.“
- Ekvivalentní anglickému: „A precipice in front, a wolf behind.“; „Out of the frying pan into the fire.“
- Podobné českému: „Z bláta do louže.“

Synonymické výrazy: ^{ぜんこうろう}前虎後狼、^ひ;火を避けて ^{みず}水に ^{おちい}陥る

例文：コストは ^あ;上がるし ^う;売り上げは ^あ下がるしで、うちの会社は 前門
の虎 ^{じょうたい}後門の狼という状態だ。

„Naše firma čelí více problémům, kvůli rostoucím cenám a klesajícímu prodeji.“

Zdroj: <http://kotowaza-allguide.com/se/zenmonnotora.html>

Poznámky k formě:

- 前門 – *zenmon*, přední brána
- 後門 – *kómon*, zadní brána

- 虎 – *tora*, tygr
- 狼 – *ókami*, vlk
- の – genitivní partikule

⑦ てまえみそ
手前味噌

- chválit sám sebe; naparovat se
- (dosl.) „Naše (pasta) *miso* je nejlepší.“
- Ekvivalentní anglickému: „Every cook commends his own sauce.“; „blow one’s own horn“.
- Podobné slovenskému: „Pyšný ako páv.“
- Původ: V dřívějších dobách byla *miso* složitě vyráběna v domácnostech. Povedené *miso* zlepšilo chuť jídla a bylo předmětem chlouby. Tedy chválit svůj um přípravy *miso*.

Synonymické výrazy: じがじさん 自画自賛

例文： もう わけ 手前味噌で申し訳ないのですが、この絵はなかなかうま上手く
ねこ猫けたと思うのです。

‘Omluvte mé chvástání, ale myslím, že ten obrázek se mi povedlo celkem dobře namalovat.’

Zdroj: http://sanabo.com/words/archives/2001/06/post_362.html

Poznámky k formě:

- 手前 – *temae*, dříve, předtím
- 味噌 – *miso*, pasta z fermentovaných sójových bobů a ječných, nebo rýžových otrub

⑧ てんいむほう
天衣無縫

- dokonalá a přirozená krása; nevypočítavost; krása nevinného a čistého charakteru
- (dosl.) „Nebeský šat, co nemá švu.“
- Podobné českému: „Panenská krása.“
- Původ: Podle pověsti jednou sestoupila z nebe dívka. Viděl ji mladík odpočívající v zahradě a přišlo mu podivné, že její šaty nemají švy. Když se jí zeptal odpověděla: „Nadpozemské bytosti nepoužívají k šití jehlu a nit.“

Synonymické výrazy: てんしんらんまん 天真爛漫、じゅんしんむく 純真無垢

例文： 今回のこうほさくひん ;候補作品の中では突出しているが、天衣無縫とま
では言えないな。

„Mezi pracemi současných kandidátů vyniká, ale neřekl bych, že je perfektní.“

Zdroj: <http://kutowaza-allguide.com/te/tenimuhou.html>

Poznámky k formě:

- 天衣 – *ten'i*, nebeský oděv
- 無縫 – *muhó*, žádné švy